

Література.

1. Войтенко О.М. Банківські кризи: сутність та особливості прояву [Електронний ресурс] / О.М. Войтенко.- Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010.
2. Єрохін С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) : наукова монографія / С. А. Єрохін. – К. : Світ Знань, 2002. – 528 с.
3. Корреспондент: Рада одобрила изменения в госбюджет-2015. 10.04.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3486078-rada-odobryla-uzmenenyia-v-hosbuidzhet-2015>
4. Міністерство фінансів України. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>.

ОСОБЛИВОСТІ СПРАВЛЯННЯ РЕНТИ В НАФТОГАЗОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Дорош І. С., студентка

Науковий керівник: Кафка С. М., к.е.н., доцент

*Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу*

В умовах децентралізації управління, нарощення ресурсної бази розвитку регіонів вимагає додаткових досліджень з різноманітних актуальних проблем суспільно-політичного, науково-технічного, соціально-економічного та людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави в цілому.

Недостатність обсягів фінансування та проблема пошуку таких джерел є однією з найбільших актуальних проблем сталого розвитку, так як ця модель є високовартісною, що обумовлено комплексним характером завдань, що слід вирішити та довгостроковим характером процесу перебудови. Ми знаємо, що економічна, соціальна та екологічна точки зору, це усе основні складові сталого розвитку економіки, що забезпечується формуванням свідомості людей (власників бізнесу, керівників, працюючих, усього населення) щодо безальтернативності такої моделі для забезпечення життя на Землі.

І саме рентна складова може бути одним з можливих джерел коштів для забезпечення сталого розвитку регіонів в умовах постійного бюджетного дефіциту. Отже, проблема природної ренти є особливо актуальною.

Природна рента не може присвоюватися підприємством, адже, це «дар природи, те що незароблене працею чи капіталом», і саме тому, така рента повинна вилучатися і використовуватися на користь суспільства в цілому, в першу чергу громади, де здійснюється діяльність підприємства-надрокористувача. Природна рента аналізується нами як надприбуток надрокористувачів, і є комерційною вигодою, що отримана від використання природних ресурсів, а тому повинен бути частково вилучений у формі рентних платежів на користь суспільства і держави з метою перерозподілу цих коштів на природоохоронні та інші програми.

Хочеться відзначити, що рентні платежі на території нафтогазовидобутку повинні використовуватися в першу чергу для усунення та зменшення негативного впливу на довкілля території, де розташовані такі підприємства.

Згідно ПКУ рентна плата складається з:

Рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин;

- Рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобування корисних копалин;
- Рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України;
- Рентної плати за спеціальне використання води;
- Рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
- Рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами.

Платниками ренти є суб'єкти господарювання, у тому числі громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані відповідно до закону як підприємці, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на підставі отриманих спеціальних дозволів на користування надрами (далі - спеціальний дозвіл) в межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин. Базою для нарахування рентної плати встановлено обсяг товарної продукції, видобутої з глибини до 5000 м та більше 5000 м., до якої застосовують відповідну ставку.

З 1 квітня 2016 року знижено ставки рентної плати за видобуток газу:

- природного газу, видобутого з покладів до 5000 м, – з 70 до 29 %;

- з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 м, – з 55 до 29 %;

- з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 м, – з 28 до 14 %.

Змінилися в бік підвищення і ставки рентної плати за транспортування, транзитне транспортування природних ресурсів територією України:

- 0 за транзитне транспортування 1000 куб. м природного газу за кожні 100 км відстані відповідних маршрутів його транспортування (було 0,21 дол. США);

Ставки за транспортування 1 т нафти магістральними нафтопроводами, а також за транспортування 1 т нафтопродуктів магістральними нафтопродуктопроводами залишилися без змін – по 0,56 дол. США.

Крім того з квітня 2016 року були підвищені ставки рентної плати на видобуток газу для населення з 20 % до 29 % (з покладів до 5 000 м) з метою залучення до державного бюджету додаткових надходжень, які мають бути спрямовані на підтримку домогосподарств з низьким рівнем доходів. Однак збільшені ставки рентної плати за користування надрами при видобутку природного газу не сприяли розвитку підприємств галузі та збільшенню видобутку вуглеводнів ними.

З 2017 року влада планує знизити ренту для газодобувних компаній, але як компенсація зниження надходжень коштів до державного бюджету від рентних платежів, буде збільшено податок на прибуток. Та не завжди низька ставка податку призводить до збільшення обсягів видобутку. Так подальші наукові дослідження повинні знайти правильну пропорцію між цими показниками, яка б дозволила отримати позитивний результат, тобто збільшити обсяги видобутку газу і зберегти обсяг надходжень до державного бюджету.

Якщо говорити про інші країни світу, то рентна ставка в Казахстані становить 70 %, Норвегії - 78 %, але рівень енергетичної незалежності цих країн в рази більший, ніж України. Однак у Польщі вона становить лишень 19 %, але стягується не з доходу, а з прибутку.

Велика частина науковців, вважають, що необхідно встановити диференційовані ставки рентних платежів, що вже були передбачена Законом України «Про рентні платежі за нафту, природний газ і газовий конденсат», але дія якого сьогодні відмінена. Та все ж, диференційований метод дозволяє стабілізувати видобуток вуглеводнів на старих, мало- та низькодебітних родовищах і родовищах зі значною глибиною залягання, що враховує характеристику родовищ, різні витрати підприємств відповідно до умов видобутку та трудомісткості процесів видобування, що створювало стимули підприємствам продовжувати експлуатацію виснажених родовищ. Тобто використовуватися вилучені кошти повинні на користь суспільства в цілому, а саме – на забезпечення сталого розвитку економіки, і в т.ч. на забезпечення соціальних потреб населення. Саме такий податок повинен надходити до державного бюджету і повинен бути одним з основних фінансових джерел його наповнення, [1]. В цілях розвитку місцевої громади, відновлення територій видобування, зменшення та усунення нищівного впливу на них, вважаю необхідністю враховувати лише площу чи обсяг вилучених з економічного обороту надр і тому нараховувати податок за використання надр. Такі завдання має вирішувати місцева громада, тому й плата за надра повинна поповнювати місцевий бюджет.

Література.

1. Орлова В.К., Кафка С.М. Рентні платежі в нафтогазовій промисловості: формування та перерозподіл: матеріали між нар. наук.-практ. конф. «Економіка та управління в нафтогазовому комплексі України: актуальні проблеми, реалії та перспективи», 21-23.09.2016 р., м. Івано-Франківськ. – 2016. – С. 96-99.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

*Плотницька В. В., студентка
Науковий керівник: Єрмак С. О., к.е.н., доцент
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

Мале підприємництво виступає одним з провідних секторів ринкової економіки. Роль малого підприємництва полягає головним